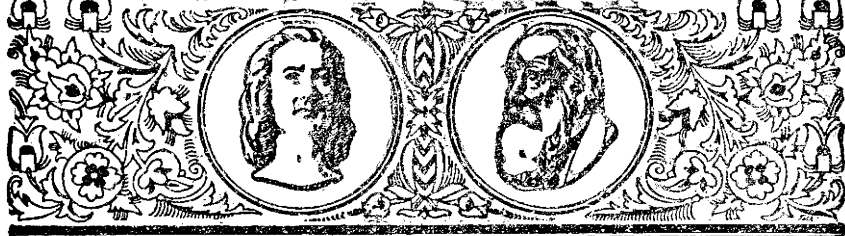

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BORÓS GYÖRGY.

Karácsonyi evangélium.

Ismét jön, közeleg a gyermekek ragyogó tündéralmának drága ünnepe: karácsony: Jön melegséget, fényt hozni a hideg és sötét kunyhókba is. És mi felnőttek is repeső örömmel várjuk, mert mi is örömet, féltett vágyak beteljesülését várjuk tőle.

Kedves gyermekeink örüljete, mert az angyal az idén se fog megfedkezni rólatok! Aranyozott kis szánján végig fog suhanni karácsony éjszakáján a földön s mindenitek ablakán besurran s valami ajándékot oda fog rejteni párnátok vagy karácsonytátok alá, aminek majd örvendhetek s amiért áldhatjátok a jó Istent, hogy nem feledkezett meg rólatok. Drága gyermekeink örüljete, mert jön karácsony!

Örüljünk mi felnőttek is! Ó, ha örülhetnénk! Ó, ha a mi vágyaink is számíthatnának a megvalósulásra! De sajnós, mi tisztában vagyunk azzal, hogy ez a karácsony se fogja meghozni nekünk azt az örömet, amit joggal elvárhatunk tőle. Mert mi lenne a mi örömünk? . . . Az, ha a hitelenség és gyűlölködés sötétjébe az Istenben való rendíthetetlen hit és az egymás szeretésének lámpása világíthatná be karácsony éjszakáját és akik eddig nem hittek: hínének és akik eddig gyűlölködtek: csak szeretni tudnának.

Ha a karácsony angyalának szánkóján a sok apró csecsebecse között ott lehetne a hit és szeretet is, könnyű volna a mi örömünknek a megvalósulása is, mert azok a kezek, amelyek felrakják az aranyos kis járműre azt a sok ajándékot, bizonyára nem feledkeznének meg a hitről és szeretetről sem. De a hit és szeretet olyan valami, amit te nem adhatsz nekem, én nem adhatok neked s még magától a jó Istentől is hiába várjuk, mert azokat magunkéi saját maga kell, hogy kitermelje lelkében.

Unitarius Közlöny, Cluj-Kolozsvár, 1932. december 12. sz.

Miután Isten által jön be életünkbe, de a hitre és szeretetre nézve csak a készség és képesség az isteni adomány. Oly két dolog az, amelynek létezetése teljesen az embertől függ. Vagy megteremtjük azokat, vagy nem, de egy harmadik eset nem lehetséges.

Jézus minden tanításának lényege e kettő: higgyetek Istenben és szeressétek egymást, mert e kettőtől függ az emberek minden boldogsága, békéje és nyugalma. Ez a karácsonyi evangélium! Ez avatja karácsonyt a családi és társadalmi élet megszentelt ünnepévé. S ha nincsen hit és nincsen szeretet az emberi lelkekben: a karácsonynak nincs semmi jelentősége reánk, felnőttekre nézve s minden ahhoz fűzött örömmel csak csalfa tűndefény. Olyan, mint a téli hideg éjszakában a didergő számára a jó meleg szobának az elgondolása, ami nemhogy enyhítené fázását, sőt még sulyosbbitja azt.

Az én lelkem így karácsony táján telik el mindig a legnagyobb fájdalommal, mert ilyenkor szakad reám legsúlyosabban annak elgondolása, hogy milyen szerencsétlen és milyen boldogtalan az ember, jóllehet e földi világ minden kincse, minden öröme érte s az ő számára van teremtve.

Neked, nekem nyílik a virág, énekel a madár, terem a föld és a tied, enyém a nagy mindenség s maga az Isten is. S ha tudnánk hinni benne, s tudnók egymást szeretni, csak boldogak lehetnénk.

De amíg hitetlenül vagy bálványisteneket melengetve élünk s nem tud összehozni s eggyé tenni a kölcsönös szeretet: a boldogság csak álom s még az áldás is átok a mi számunkra.

Azért meg fogjuk próbálni az idén is karácsonyt ünnepelni s míg gyermekeink karácsonyi örömeiben gyönyörködve elfeledjük a hitetlenség és szeretetlenség átkát — egy pillanatra boldogak is leszünk. De aztán, ha kialusznak a lámpák s gyermekeink nyugovóra térnek, mi felnőttek nyugtalanul forgolódnak ágyunkban, álom nem jön szemünkre, mert felcsillant előttünk kedveseink örömein keresztül az igazi boldogság képe. Szívünk el kezd lázasan verni, agyunkra kinzó kétségek nehezednek, hogy miért is olyan ma az ember, amilyen? Miért nem tudunk mi igazán hinni és szeretni, mikor olyan könnyű, olyan magától jövő és ha csak az Istenben való hit és az egymásiránti szeretet boldogíthat?

Miért nem tudja mindenki belátni, hogy e világon nincsen erősebb Istennél s ő mégis segítségére siet a legparányibb teremtményének is s hogy senkit se bántanak többet, mint magát a teremtőt s ő mégis csak szeretni tud mindeneket!?

Hogy van az, hogy a földön épp abban nem hisznek az emberek igazán, ki által mindenek lettek s hogy a szeretetet gyakorolják legkevésbé, ami pedig hivatva van, hogy boldoggá tegye az embert? Miért engedik az erősebbek, a tehetősebbek nyomorogni, éhezni száz meg százmillió embertársukat? Miért gyártanak gyilkoló szerszámokat és miért gyilkolják egymást nemzetiségi, vagy gazdasági jelszavak hamis lobogója alatt? . . .

Ó, te szép, te drága karácsony, miért is születted te erre a világra? . . .

De elég a kinzó kétségekből! Még hangosan találsz felzokogni s megzavarod boldog álmukat álmodó gyermekeid alvását. Hadd őket aludni! Hátha az ő virradásuk a tiszta hit s az igazi szeretet hajnalának a virradata lesz! Miért ébresztenéd őket tudatára annak, hogy apuka, anyuka nem boldogok, mert az anygalka nem hozott boldog karácsonyt?

Aludjatok csendesen, álmodjatok szépeket ti drága, ti kedves gyermekek! A jó Isten szárnyai felettetek ki vannak terjesztve. Hátha ti tudni fogtok hinni benne s szeretni fogjátok embertársaitokat is csakugyan boldogok lesztek s majd, ha felnőtök is, boldog karácsonyokat fogtok érn!

De hátha mi felnőttek is megpróbáljunk talán holnap, talán holnapután hinni a jó Istenben és szeretni egymást! Hátha esztendő-ilyenkor már mi se várjuk reménytelenül a karácsonyi örömet! Hátha rájönnek a hatalmi mámortól megittasult népek és nemzetek, hogy szebb és emberhez illőbb könnyíteni egymás terhén, mint sulyosbí-tani azt és hogy közelebb viszen a boldogsághoz egy templom, mint száz vagy ezer kinzókamra vagy szórakozó hely! . . .

Ó, embervilág ébredj hivatásod tudatára s teremts hitet és szeretetet e földön, hogy a pokoli kinok helyett költözhessék közénkbe a mennyország boldogsága.

Erre int, erre figyelmeztet minket esztendő végén a karácsony ünnepe.

Árkosi Tamás,
unitárius lelkész.

.....

TÉGED DICSÉRLEK . . .

Téged dicsérlek
Én Úram, Isten,
A te szent műved
Ide lenn minden.

Tied a halál,
Tied az élet,
Ura vagy minden
Nagynak, csekélynek.

Ide lenn, ott fenn,
A mere látok:
Harmatcsepp, porszem,
Napok, világok.

Sietek Hozzád
Az ima szárnyán,
Atyám, fogadd el
Gyermeki hálám!

PÁRBESZÉD.

„Ugy-e apám, az ég,
A szép csillagfátyol —
Távol van mitőlünk?“
— Szédítően távol!”

„S Isten, ugy-e azért
Lakik a magasban,
Hogy mindent jól lásson?“
— Azért lakik ottan.

„Odaszállni mért nincs
Az embernek szárnya?“
— Fiam, az imádság
Főlemel hozzája!

Endrödl Sándor.

TŰZHELY MELLETT

Karácsonyi áhítat.

Óhajtanók, hogy minden unitárius testvérünk jusson el a karácsonyi ünnepeken hitünk szerinti templomba imádkozni, de tudjuk, hogy sokan lesznek olyanok, akik nem juthatnak el betegség, szenvedés — távolság miatt. Ezek és ilyenek számára adjuk az alábbi ünnepi áhítatot, elmélkedést :

Ének: Jer mindnyájan örüljünk
És ünnepet szenteljünk
Mert született Ur Jézus nekünk.

Úr Istennek szent fia
Születék e világra
Eljött lelkünk boldogságára.

Ima :

Gondviselő jó Atyánk! Szerető Istenünk! Csendes magános áhítatban mondom hálát és magasztalást jószágodért szent fiad az Ur Jézus születése emlékünnepeén. Érzem, hogy nem vagyok egyedül csendes hajlékban, mert atyai szereteted, lelkednek ereje körülölel engem, új hitet és reménységet önt belém az alázatos lelkű, példaadó mesterem az Ur Jézus tanítása szerint: „Bizzál leányom, a te hited megtart Tégedet“. Óh ha ingadozó volt hitem, bizalmam, a Jézus Krisztus születésének e szent ünnepére való készületben erősítsd meg édes atyám. Teremts bennem tiszta alázatos szívet és az erős lelket nyítsd meg énbennem, hogy egyszerű, tiszta, drága szent vallásomhoz hűségesen ragaszkodjam s attól semmiféle fenyegetés vagy ígéret el ne térítsen. Ald meg szereteteimet, rokonaimat, minden benned bizó fiadat és leányodat, adj csendes, boldog, meglegedett ünneplést az Ur Jézus tanítása szerint imádkozom, hallgass meg . . . Miatyánk stb.

(A házi bibliából elolvasandó Lukács evangéliuma 2-ik részének 8—12 verse.)

* * *

„Az urnak dicsősége körülvevé őket“ a mezőkön tanyázó és az éjszakában nyájaikra vigyázó egyszerű pásztorokat. Gyönyörű elgondolás és leírás ez az evangéliumi-jelenet! Elődeiktől — atyáiktól hallott

messiási ígéret boldog várakozásában... ott az éjnek sötétjében, talán midőn épen az élet mostohaságáról, a nehéz életsors hordozásáról töprengtek s szinte egyszerre jött ajkukra a kérdés: vajjon meddig tart ez a nehéz helyzet? lesz-e már vége ennek és mikor telik be, mikor lesz valósággá, kiről annyi jósnak zengett ihlett szája? E töprengésük, ez aggodalmuk közepette Isten léleksugárzásának *kiáradó fényessége* rávilágít lelkükre: ... az Urnak dicsősége körülvevő őket, bizó remény lelki fény gyult ki a sötétségben, melytől első pillanatra nagy félelemmel megfélemlének, de az Ur szólt a biztató-bátorító lélek angyala által: Ne féljetek... mert megszületett az üdvözítő — az Ur Krisztus a Dávid városában... néktek a jele ez: *Találtok egy kis gyermeket bepolyálva feküdni a jászolban.*

Ezt a szép evangéliumi leírást a bethlemi pásztorok jelenetét évenként ilyenkor ez ünnepen, karácsonyfa gyertyafényének s a boldog gyermeki szemeknek ragyogásában átéljük; elgyönyörködünk — ha alkalmunk van — a Betlehemes pásztorjátékok kedves csengő versezetében... látványosságában... de vajjon mindezek mellett van-e részünk, körülvesz-e minket *az Urnak dicsősége*? Az a dicsőség, mely lélekben Istenhez emel és hittel, bizalommal, reménykedéssel való várára, küzdelemre megtanít.

Ha a karácsonyfa fényétől, a jászolbölcsetől továbbmenve gondolok a jászolban született élete további folyására és arra, hogy akik hozzá tudtak férközni az ő szelleméhez és így szóltak: jertek menjünk el mind Betlehemig, azokat is mindig körülvette az Urnak dicsősége.

Az ősz Simeont ott Jeruzsálemi templomban, midőn a kis gyermeket ölébe vette s boldogan sóhajtott: „Bocsásd el a te szolgádat békeességgel, mert látták az én szemeim az Idvezítőt.“

Körülvette a tanítványokat, midőn az eihívásra való felszólítás hangzott... „Kövess engem és megtanítlak embereket halászni.“

Az Urnak dicsősége vette körül a samariabeli asszonyt a Jakob kutjánál, midőn felismeri Jézusban a prófétát és hozzá hangzik el először az örökérvényű szép igazság: „Isten lélek és akik őt imádják szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.“

Körülvette a tanítványokat, az utolsó vacsora alkalmával, midőn a Jézus Krisztus az emlékezetes szavakat mondotta:

Vegyétek és egyétek ez az én testem és vérem... s valahányszor ezt cselekszitek az én emlékezetemre tegyétek...

És körülvette Péter apostolt, de nem akkor, midőn a nagy vallomást teszi: Te vagy a Krisztus — hanem amidőn a háromszori megtagadás után reáirányul a mester tekintete és nagy keservesen való sírással kimegy, mert ezen a fordulóponton, ezekben a bűnbánat könnyeiben tükröződött át rajta a megtérés boldog dicsősége!

Akik boldogan áldozunk ma Jézus születése emlékének, ha elgondoljuk, hogy hányszor megtagadjuk mesterünket épen nehéz, sanyaru megpróbáltatott helyzetünkben, ma midőn sir bennünk a fájó lélek... De aztán midőn vágyakozunk valami jobb, nemesebb lelki megnyugvás iránt, midőn tanakodunk mi lesz velünk... hogy lesz

vellünk... ez ilyen vágyakozó hangulatunkban várásunkban az Urnak dicsősége körülvesz és hozzánk is szól az Urnak angyala, ne féljete: „szükség nektek ujjonnan születetek! Mikor életemnek ezen fordulópontjához elérek, akkor van igazi karácsonyom, mert elmondhatom: Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.

Ezt az ujjászületést, ezt a karácsonyi örömet add meg nekem, enyéimnek, családomnak édes Istenem, hogy mondhassam el az ősz Simeonnal: Látták az én szemeim az Idvezítőt. Amen.

* * *

Szerető jó Atyám! Csendes elmélkedésbe elmerülve családom körében (magányomban) foglalkoztam a karácsonyi öröm szent dolgaival hitem szerint. Adjad jó Istenem, hogy lelki megnyugvás, öröm és áldás töltsen be szívemet, hajlékomat. Amen.

.....

Kolozsvár utcáin bethlehem.

„Legyen e pár sor a falu és a város ölelkezése!”

**Friss hó esett. Megcsikordult a csizmáik alatt,
Amint lassan tovahaladt a kis csapat.**

**Fáztak, dideregtek szegénykék,
Hiszen alig voltak még legénykék,**

**Ők voltak a bethlehemesek, —
A falusi gyerekek.**

* * *

**Valahonnan egy környéki kis faluból
Istállócskát tákolva össze deszkadarabból,
Ezüst és színes papirokkal cicomázva,
Magukra öltve a falu minden báját, tisztaságát,
Elindultak, hogy hirdessék a Megváltó születését.**

**Ahogy az ének felcsendült ajkaikról,
Ugy tünt fel nekem, mintha egy fényes csillag
Jelent volna meg fejem felett,
S szívembe rengett a falu csendje...
... Csöndes falusi karácsonyestek... s én a
Hajdani angyalkarokkal énekelni kezdtem**

[a himnuszt:
„Dicsőség a magasságban Istennek“ s rá felelt a
Város, a házak, az utcák, a fák és minden:
„Ámen... Ámen... Ámen és ezerszer Ámen,
Dicsőség Istennek és békesség az embereknek,
Mert Kolozsvár utcáin bethlehem járt!

Kolozsvár.

Bede Emil.

Prágai unitáriusokról.

Ez idei nyári bolyongásaim közben eljutottam Prágába is. Ha nem volna olyan nehezen megtanulható a cseh nyelv, mindig szivesen jőnék ebbe a szép és érdekes városba. Annyival inkább, mert meglepően hasonlít Budapesthez. A nagy folyók egyformán vágják ketté a két fővárost és a hegyek is nagyon hasonlóan helyezkedtek el a partokon. Azért a hatalmasan hömpölygő Duna csak impozánssabb benyomást tesz az emberre, mint a Moldau. És így van a városokkal is. Viszont Prágának nagy előnyére válik, hogy sok izléssel és gondossággal ügyel a régiségre. Míg sajnos Pesten városépészeti nézetből kifolyólag sok olyan dolgot leromboltak és eltüntettek, ami régészeti szempontból értékes és érdekes lett volna.

De én most nem akarok a városok fény- és árnyoldalairól beszélni, hanem kimondottan az unitáriusokról. Remélem más vallású kedves vendégeinknek sem lesz unalmas ezen ismertetés, mert látni fogják, hogy lelkiismeretes munkával és igyekezettel milyen eredményt lehet elérni. Ezelőtt négy évvel voltam utoljára Prágában a szabadgondolkozók vallásos congresszusa alkalmával. Már akkor is bámultam a nagyszerű eredményeket, melyeket Norbert Capek prágai unitárius lelkész és neje elértek kitarító és lelkes munkásságukkal az unitárius vallás terjesztésében.

Most kevesebb időm volt résztvenni egyházi ügyeinkben. Mégis első dolgom volt meglátogatni a Capek lelkészpárt, kik éppen akkor költöztek be gyönyörű új lakásukba, az újonnan épült unitárius házba. Erről a házról, melyet az amerikaiak nagy segítségével az ők fáradhatatlan tevékenységük hozott létre — óhajtának egyet-mást elmondani. A régi, kis egyemeletes ház helyén, melyben az unitáriusok szűk kis irodahelyiségei és egy kicsi könyvesbolt foglaltak helyet, most egy nagyszerű modern ötemeletes palota áll, melyet csak úgy engedélyeztek, ha a front megmarad a 400 év előtti ősi formájában. Karlova 8 szám alatt van a főbejárat, gyönyörű, régi érckapu. A bejáratnál szemben a hátsó részt, mely az ó város egyik utcájára nyílik, a földszintet és első emeletet egészen a szép tágas imaterem foglalja el, melyben 1000 személyre van ülőhely. Félkörben széles karzat fut körül. Az ajtóval szemben, a terem egész szélességében nagy emelvény áll. Ezen székek vannak felállítva a szónokok számára és harmónium. Orgona még nincs és ügylátszik a közeljövőben nem is számítják, hogy megszerezhetik, mert a fentnevezett emelvény hátsó részét, hol az orgona üres helye meg van hagyva, most egy óriási szép nagy kék plüsch függöny fedezi a plafontól le a padlóig. Egy estéli istentiszteleten magam is résztvettem. Majdnem egészen telve volt a nagy terem. Capek lelkész prédikált és beszélt, még angolul egy sárga arcú ur is, ki a philippi szigetéről való és európai körutján épen átutazóban volt Prágában. Miután a cseh nyelvet nem értem és az angolt is nehezen tudom követni, kissé monotonnak találtam a templomi szertartást.

Annál szebb és lélekemelőbb volt az ének, melyben mindenki részt vett férfiak és nők egyaránt. Elgondoltam magamban, hogy ha a mi asszonyaink és leányaink hallanák ezt az áhitatos, szép éneket, valószínűleg ők is kedvet kapnának, hogy intenzivebb részt vegyenek az énekben. Hiszen olyan szépen csendül ki a templomban a női hang.

A templomból kijövet egy tágas, szép előcsarnokon megyünk át, melyben kisebb gyűléseket és estélyeket szoktak tartani. Itt is mintegy 600 személy foglalhat helyet és a nagy imateremtől egy üvegfal választja el, úgyhogy szükség esetén annak kibővítésére is szolgál. Az imatermet Charlotty Massarykról az elnök nem régen elhalt feleségéről nevezték el, ki buzgó unitárius volt.

Most áttérek az unitárius épület praktikus részére. A második és harmadik emeleten pensiót, azaz inkább szállodát állítottak be. 28 szép szobát rendeztek be kitünő izléssel, a legmodernebb csóbutorokkal. A vendégszobák körül 3—4 méter széles terraszok futnak végig szép kilátással a régi városra. Ebből a kis szállodából szándékoznak az épület költségeire fordított 5 millió koronát, — ami 25 millió lejnek felel meg — kihozni. Mi is a lányommal azonnal odaköltöztünk. Olcsónak éppen nem volt mondható, mert ugyanannyit fizetünk, mint azelőtt szállodai szobánkért. De az a tudat, hogy unitárius testvéreinket segítjük ezzel, jól esett nekünk és a szép, ujonnan berendezett szobában jól éreztük magunkat. A második emeleten van még a titkárnak lakása. A harmadik emeleten a kiadó szobákon kívül van az ifjusági egylet helyisége. Egyik szobában van egy orvosi rendelő lelki betegek számára. A negyedik emeletet egészen a lelkesíti lakás foglalja el, szintén teljesen ujonnan berendezve, szépen, kényelmesen. Az ötödiken, amely manzard, egy nagy mosóda van, az egész épületben központi fűtés, hideg-meleg víz, önműködő lift. Az épület Karlova-uccai részén, földszinten a főbejáratnál jobbra és balra van két üzlethelyiség. Egyik a régi könyvesbolt, kissé megnagyobbítva. A második egy vendéglő vegetáriánusoknak. Ugy láttam nemcsak a könyvesbolt, de a vendéglő is házikezelésben van, legalább is összefüggésben a ház vezetőségével. Mert a reggeliniket mindig innen hozták fel és a titkár figyelmeztetett, hogy étkezzünk ottan. De ezt sajnos, nem tehetjük gyakran. Bár én magam elvileg nagyon egyezem a vegetáriusokkal, leginkább azért, mert sajnálom az állatokat. De a Dódi leányom, bármily változatosan voltak is feltárlva a főzelékek és kásák, nem volt kielégítve általuk. Ily hosszú utazás közben mindkettőnknek szüksége volt egy kis husfélére. Külömben úgy láttam Capekék sem hívei a vegetáriánizmusnak, mert amikor egy estére náluk hivatalosak voltunk, jó erős husleves és pompás pecsenye szerepelt az étlapon. Azonban meglepett, hogy a kis étkezőhely mennyire tele volt mindig vendégekkel.

Azért ismertettem ily tüzetesen ezeket a praktikus dolgokat, mert gondoltam ezeknek a nyomán a mi ügyes asszonyaink is kiesselhetnének valami okos dolgot, amivel szükös anyagi helyzetün-

kön javíthatnánk. Pl. a mosóda is kevés befektetéssel kivihető volna. Most, mikor egy gallért 4 lejt vesznek el, azt hiszem, kifizetné magát. Egy kis könyvesboltot is belehetne rendezni valamelyik üres üzlethelyiségünkben. Már csak az iskolai tankönyvek is behoznák egyrészt a befektetett összegnek. Még egy kis étkezőhely nyitása sem tartozik a megvalósíthatatlan problémák közé. Ha olcsó pénzért jó ebédet és vacsorát tudnánk adni az intelligensebb osztály számára, azt hiszem sokan vennék igénybe a hivatalnokok, tanárok, üzletemberek köréből, nők és férfiak egyaránt. Kérem kedves hallgatóimat, ezek felett gondolkozzanak és esetleg propozíciót tegyenek.

Befejezésül még néhány megjegyzést teszek a csehek vallásos életére vonatkozólag. Ismétlem, hogy ezuttal nem volt alkalmam ez irányban sokat foglalkoznom velük. De jövő évben is szándékszem odautazni és akkor bővebb ismereteket fogok szerezni a belső ügyekről. Ezelőtt négy évvel három ezer volt a lélekszáma az unitáriusoknak. Ugy vettem ki, hogy ezen szám most is csak kevésbé emelkedett. De ez csak látszat, mert igen sokan vannak, akik lélekben és hitben unitáriusok, buzgón járnak istentiszteletekre, de még nem tértek át törvényesen. Ezek többnyire katolikusok voltak és csak rövid idő kérdése, hogy áttérjenek az unitárius hitre. Amint Capek lelkész mondja a gyülekezet nagy része ilyenekből áll. Érdekes, hogy Prágában mily különös felfogás uralkodik a vallás terén. Mondhatni vallásszabadság van. Voltam olyan róm. kath. templomban, hol kihagyták a szertartásokat és miséket, hanem csak cseh nyelven tartott predikációkat és imákat mondtak a közönség között elhelyezett virággal díszített asztal mellől.

Tudniillik az a véleményük, hogy a kereszt sok vérontásra emlékeztet, mely a történelem szerint a múltban történt. Mig a virág a szelidség és szeretet jelképe.

Mindenesetre érdekes ezen szabadgondolkodás. Ebből is az tűnik ki, hogy nem fontos a forma hogyan imádjuk Istent, hanem a különböző vallásfelekezetek éljenek szeretetben és megértésben egymással.

Dr. Boross Györgyné.

Aranyoskör hármás nagy ünnepe Kövenden.

Az aranyos-tordai unitárius egyházkör november hó 13-án a vallás erkölcsi élet fejlesztése, a társadalmi közeledés és az ifjúság öntudatosítása érdekében Kövenden ifjusági napot rendezett, ugyan akkor alakult újra a köri Dávid Ferencz Egylet és este terjedelmes műsoros előadás, majd bál szórakoztatta a nagy számban összegyűlt vendégeket. Ott láttuk Aranyosszék minden községének képviselőjét, még a távol fekvő Jára is csaknem 60 taggal volt képviselve. Régen látott a kövendi templom és népház ennyi öreg-ifjú és ifju-öreget falai között! Az ifjusági nap fényét és jelentőségét nagyban emelte az, hogy azon részt nemcsak a kör papsága és tanítói kara teljes számban családjaikkal a kör esperesével és gondnokával élén, hanem megjelent ott az ifjúság legmelegebb szívé barátja, egyházunk

fáradhatatlan munkásságu főpásztora, Dr. Boros György püspök úr Öméltósága is Ürmössy József titkára kíséretében, nem törődve évei számával, nem gondolva a késő őszt hamar változó időjárásával.

Ifj. Péterffy Gyula művészi orgona vezetése mellett felhangzott az ének sok százak ajkán: „Te benned biztunk eleitől fogva! „Bodoczi Sándor turi lelkész emeli az áhitatos szíveket Istenhez és a dévai vár mohos sírhelyéhez. Ima után Lörinczyi Dénes esperes üdvözlí a főpásztort, a megjelenteket, a vendégeket és a vendéglátó egyházközséget s a nagyreformátor szellemét idézve felhívja megjelenteket a köri Dávid Ferencz Egylet újra alakítására, Gombási János aranyosrákosi lelkész indítványára egyhangu felkiáltással megválasztja a közgyűlés elnöknek egyházi részről Dr. Szatmári Miklós szindi lelkészt, világi részről Dr. Adorján Géza tordai ügyvédet, valamint a tiszttikar többi tagjait. Az állandó választmányba minden egyházközség fiókegylete egy-egy tagot delegál. Árkosi Tamás sinfalvi lelkész üdvözlí a megválasztott új tiszttikart, kiemelve és méltatva a megválasztottak eddigi nagyértékű közéletű és belmissiói tevékenységüket. A tiszttikar nevében Dr. Szatmári új elnök tesz fogadalmat, hogy a neki átadott lobogót Dávid Ferencz szellemében fogja szívelelle egész erejével fenlobogtatni, majd a Főpásztor szól a gyűlekezethez, a megjelentekhez, és az új tisztí karhoz, mindeniket önzetlen és lelkes munkára buzdítván egyháza és az egyleti élet terén, Főpásztori áldását adja nemes és egyházépítő törekvésekre. Ismét felcsendül az orgonán a művészlélek Istenhez szárnyalása, miközben megmozdul a tömeg, hogy a templomot elhagyva a még nagyobb befogadó képességű népházát töltse meg.

II. A népházban. A népházban az ifjusági konferencia zajlott le. A hatalmas terem zsufolásig megtelt nem csak ifjakkal, hanem öregekkel is, nem csak odavalókkal, hanem oda nem valókkal is. A konferenciát az alsójárai unitárius dalkör nagy sikert aratott ének-számai vezették be, majd Fikker János kövendi lelkész „Az ifjuság lelki feladatai“ címmel tartott szabad előadást. Utánna Balázs Ferenc mézskői lelkész beszélt az erdélyi ifjusági mozgalmakról, melyeket az elvetett buzaszemhez hasonlított, mely még csak csirázik, nem lehet tudni, hová fejlődik, de reméljük, hogy szép jövő áll előtte, ha ideáлизmusát el nem veszíti, ha elég vakmerő lesz jövője kiharcolásában és hitetlen lesz azokkal szemben, kik csak kihasználni akarják ideáлизmusát és vakmerő előretörését.

Bezáró beszédet a Főtisztelendő Püspök Ur mondott, ki az ifjuságot összetartásra és egyházszeretetre, önmérsékletre és józan életre buzdította.

Este a népházban műsoros estély tartatott a gazdag műsorral, mely tulzsufoltságánál fogva némi türelmetlenségre adott okot a táncolni vágyó ifjuság részéről. Intő jel jövőre, hogy egy napra annyi féle egyleti ügyet összezsufolni nem tanácsos. (Tudósító).

.....

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Templomjavítás Ravában.

Emlékezetes napja marad a ravai unitárius egyházközség híveinek 1932. szeptember 18. E napon ünnepet tartottak templomuk kijavítása alkalmából. Nem lehet napirendre térni fölötte és csendes hallgatással továbbmenni ma, mikor a ravai hívekre is éppen úgy rászakadt az élet terhe és egyházközségük élete is súlyos gondok alatt van. Itt megértik a hívó szót: „Le kell vetkeznetek ama régi élet szerint való ó-embert és fel kell öltöznötök amaz új embert.” (Éféz. 4. r. 22—24 v.) A régi világ külső embere formáiban és szokásaiban elvesztette hitét. Nem sokat törődik már őseitől örökölt szent helyeivel sem, mert ezeket is külsőségekben élte ki.

Itt más történt. Meglátták, hogy nem lehet másképpen jövőt teremteni, csak ha a belső, lélek embere „amaz új ember” lépik az élet küzdő tereire. A belső ember legszentebb helye a templom. Ezért hozták meg áldozataikat a ravaiak. Kézpénzben 25.000 leit adtak és ugyanennyi értékű közmunkával járultak a templom javításához. Nem lehet szó nélkül hagyni azt a 14 hónapon át tartó ügyes rendszerű tojásgyűjtést, mely nagyban elősegítette ügyüket és még jelenleg is folyamatban van. Sok szép, nemes ügynek lesz még forrása. A fent jelzett napon délelőtti istentisztelet keretében imát mondott a bordosi lelkész, beszédet a bözödi és a helybeli lelkész ismertette a templomjavítás történetét. A bözödi énekvezér szóló-énekében gyönyörködött a közönség.

Komoly és értékes belső életéről tettek tanubizonyságot a szavalatok és a helybeli dalárda szereplése. A belsőemberek: pap, tanító, tanítónő és mellettük a kebli tanács, élén fiatal és tehetséges gondnokával olyan életet nyitottak meg és mutattak be ezen az ünnepélyen, hogy minden egyházközségnek példányképpül szolgálhat.

Porzó.

Víz, szél, becsület.

Még gyermekéletemben hallám e [szép mesét.	Már a bujás sora volt a becsületen. [De ő elébb
Egykor a víz, a szél s a becsület Bujdoskát kezdtek játszani.	Ily szókkal szólítá játékos társait: „Halljátok meg, ha én egyszer elbujok Engem soha senki fel nem talál.”
Elsőbbben is elbujt a víz; De csakhamar reá akadtanak A mélyebb völgyek közt.	Ebből foly ily tanulság Legfeltöbb kincs a becsület; Ha egyszer ezt elveszted, Mindent elvesztettél!
Elbujt aztán a szél, De őt sem kellett sokáig keresni, Mert meglelék a hegytető ormán.	RÁDAY GEDEON.

Örömhír egyházunkra, hogy a földművelésügyi minisztérium 232,997—1932. számú iratával a székelykeresztúri gazd. iskolánk részére a nyilvánossági jogot az 1932—33 iskolai évvel kezdődően véglegesen megadta.

Hozzászólás.

Solymosi István erzsébetvárosi e. gondnok urnak kitünő gyakorlati érzékről tanuskodó s a siker reményével biztató tervét örömmel üdvözlöm. Szomorúan tapasztalhattuk, hogy a külső segítség forrása évről-évre mind vékonyabban bugyog számunkra s aggódni lehet, hogy maholnap végképpen kiszikkad. Egyházmentő nagy jóltevőkre ma már hiába számítunk. Egyetlen mód és lehetőség összes hiveinkre támaszkodva kísérelni meg, egyházunk jövőjének szilárd megalapozását. De nem a kirovás és végrehajtás gyűlölt rendszerével, hanem szerető megértéssel, tapintatos eljárással odahatni, hogy hiveink jókedvűen és szívesen adakozzanak. Én legalább mindig többre tudtam menni önkéntes adakozásra való felhívásommal, mint kényszerítő módon.

Solymosi ur gondos figyelme az „építő-alap“ megteremtése céljából lehetőleg minden számbavehető jövedelemforrásra kiterjed. Én szeretném a felsoroltakat még eggyel bővíteni. Mindegyik nyugdíjas pap, tanító és tanár nyugdíjának egy százalékát szíveskedjék a tervezett „építő-alap“ növelésére ajándékozni. Ez is jelentene néhányezer leut. Bár nyugdíjamon 50 százalékos teher van, már most fölkérem pénztáros urat, hogy mihelyt e nagyjelentőségű terv törvényerőre emelkedik, azonnal kezdje meg nyugdíjamból az egy százalékos levonást. Végül tisztelettel kérem az E. K. Tanácsot, méltóztatásuk az életbevágó javaslatot kezébe venni, magáévá tenni, hogy már az ideai főtanácsi gyűlés tárgvsorozatába beilleszthető legyen.

Kelemen Árpád, nyug. lelkész.

A kegyes ifju.

Egyszer egy gazdag ifju igen nagy beteg volt. Mikor ismét jobban lett, először is a kertbe ment ki. Éppen nyári idő volt, csodaszép nyári reggel. Az ifju lelkét mély érzelem fogá el, a hálaadás és magasztalásnak érzelmé Isten iránt. Tekintetét a menny kéklő boltjára függesztve, eként imádkozott: „Oh, nagyhatalmu Isten! Mivel fizessek meg atyai jóságodért? Örömmel áldoznám fel neked legdrágább kincsemet, de neked semmire nincsen szükséged, sőt töled nyernek minden áldást teremtményeid.“

A kegyes ifjunak ezen szavait nagy figyelemmel hallgatta a bokor mögül egy tisztas öreg s mikor fohászkodását elvégezte, imígy szóla hozzá: „Jól mondad gyermekem, hogy minden áldás onnan felülről jön az egekből. A ki azok fölött kormányoz, annak nem adhatsz semmit, hanem jövel és kövess engem“. Az ifju ment s amint egy rozzant kunyhóba léptek, látá, hogy ott roppant inség és szánandó nyomor lakozik. Az apa, ki szegény favágó volt, betegen feküdt szalmaágyán, körülötte nyolc szakadozott ruhájú kis gyermek volt sápadt arccal, siránkozva. Az anya néhány nappal az előtt halt meg. Midőn ezt a nyomort egy darabig szemlélték, megszólalt az öreg s mondá: „Ime fiam, itt bemutatnod hálaáldozatodat a nagy Istennek!“

Az ifju megérté e beszédet s megnyitván erszényét, szép segedelmet nyújtott a szűkölködőknek s letörlé a sirók könnyeit. A jó öreg e szavakkal bucsuzott el tőle: „Kedves gyermekem, ezentul is ekként cselekedjél, mert nincs szöbb istentisztelet, mint meglátogatni és istápolni az árvákat és özvegyeket.“

Egyházi hírek.

Boldog karácsonyi és ujévi ünnepeket kívánunk kedves munkatársainknak és előfizetőinknek.

A Dávid Ferenc Egylet téli munkásságát megkezdette és eddig a következő munkákat végezte:

1. 1932 november 15-én (kedden) este $1/27$ órakor Dávid Ferenc vallásalapító halála évfordulója alkalmából az Unitárius Kollegium dísztermében emlékünnepelet tartott a következő műsorral: 1. Énekel a Teol. Akad. Énekkara. 2. Megnyitót mondott Dr. Varga Béla ügyv. alelnök. 3. Alkalmi költeményt szavalt Deák Berta tanítónő. 4. Felolvasott Pálffy Márton főgimn. tanár. 5. Énekelt Mihályfv Irén tanárnő Ürmössi Magda zongora kísérete mellett. 6. Szavalt Kovács Domokos IV. éves papnöv. 7. Bezárót mondott Dr. Boross György püspök.

2. Az Egylet női tagozata Dr. Boros Györgyné és a választmány tagjai segítségével érdekes és értékes felolvasási sorozatot rendezett a városi érdeklődő közönség részére, melyeken előadást tartottak: Nov 28-án Dr. Buiá Mária orvosnő vetített képekkel „Budapest fürdőorvos“ címen; december 5-én Kovács Dezsőné: „Leányaink küzdelme a mindennapi kenyérért“ címen; dec. 12-én dr. Elek Miklós orvos: „Mai lelki problémák“ címen; december 19-én Gyallay Domokos főszerkesztő: A falusi nép lelki válsága“ címen. Minden előadásra a tárgy érdekessége és az előadók személye szépszámu érdeklődő közönséget hozott össze.

3. Minden hónap első péntekjén szórakoztató és kulturális összejöveteleket rendez a püspöki lakásban műsorral egybekötve. Az első december 2-án délután volt melyen a következő műsor volt: 1. Ismertetést tartott „A prágai unitáriusokról“ dr. Boross Györgyné.* 2. Zongorán játszott Deák Erzsike. 3. Hegedűn Fenyvesi Viktor. 4. Énekelt Gyal'ay Domokosné Utó Mária zongorakísérete mellett. 5. Tréfás monológot adott elő Lengyel Rudolf.

4. Az egylet választmányának missziói bizottsága Vári Albert elnök vezetése mellett megkezdette a városon szétszórtan lakó unitárius hiveink felkeresését és összegyűjtését.

5. 1932. december hó 10-én szombat d. u. 6-kor a D. F. Unitárius Nők Szövetsége az unitárius gimn. tornatermében gyermekelőadást rendezett az alábbi műsorral: 1. Prolog: Szavalt Szabó László IV. g. o. tan. 2. Gyermekország: Szindarabot előadták a leány és fiu elemi iskolák tanulói. Táncoló tündér Ürmösi Juci volt. 3. Hegedült: Halászy Sándor III. g. o. tan. kísérte Stotter S. 4. Spanyoltánc: Weress Zsófia táncolt. 5. Szavalt: Pap Domokos III. gimn. oszt. tan. 6. Zongorázott Sándor Irén III. g. o. tan. 7. Csoporttáncot táncoltak: Bálint Erzsike, Demény Sárka, Hadházy Éva, Lőrinczy Évi, Miklósi Évi, Nagy Ilonka, Székely Anna és Vaska Klárka. Az előadásokat Péter Rózsika tanítónő tanította be szép sikerrel.

* Lapunkban közöljük.

Az aranyosrákosi D. F. Nőegylet, mely Gombási Jánosné elnök, Borbély Katalin főtitkár és Derzsi Piroska jegyző vezetése mellett működik, beküldötte 1932. évi működéséről beszámoló-ját. Vallásos ünnepélyeket és estélyeket tartott, iskolás gyermekeket írószerrel ellátott. Működése nagyobb részét szindarabok előadására fordította. Bátrak vagyunk ajánlani, hogy kevesebb szindarabot adjanak elő és több időt és gondot fordítsanak az önképzésre, a vallásos érzés ápolására.

„Unitárius Naptár“-unk 1933. évre megjelent s a bejelentett számban, a lelkési hivatalokhoz, még november hó első felében szétküldetett. Unitárius missziói céllal és tartalommal jelent meg. Hogy mennyire megfelel hivatásának mutatja az a tény, hogy a 600 többletpéldány utánrendelés folytán már dec. 1-re elfogyott. 3000 példányban jelent meg. Szerettük volna 6000 példányban megjelentetni s könnyen meg is tehetjük volna, ha lelkésztársaink nagyobb missziós buzgósággal állanak a barázdába, mert átlag így is 50—50 darab elhelyezése jutna egy egyházközségre! De amikor 900—1000 lélekszámmal bíró eklézsiáink papjai közül 4—5 csak 3—5 darabot rendel s olyan is akad 2—3, ki arra való hivatkozással, hogy a Magyar Nép és más naptárak miatt nem lehet egyetsem elhelyezni... így nem fogunk unitárius missziót csinálni és ezért nem mertünk nagyobb példányszámot nyomtatni. Ha a faluban minden család másféle naptárral el volna látva, még akkor is legalább a keblü tanács minden tagjának kötelessége az „Unitárius Naptárt“ megvenni és olvasni! Okulás ez jövőre arra vonatkozólag, hogy legyünk előrelátók, missziói készséggel rendelkezők! Könnyü hibákat kapni a vezetés irányítás-missziói munka hiánya kérdésében, de ha az arra hivatottak a kellő időben nem teszik meg a legegyszerűbb lépéseket, ki végezze a munkát? Pénzzel sok mindent el lehet végezni, de lélek hiányával semmit!

Lelkész fiait kérjük, hogyha kilátás van arra, hogy a küldött példányszámokat nem tudják eladni, küldjék vissza azonnal, mert most sok utánrendelés van és el tudjuk helyezni. Szerk.

Személyi hírek. Főtiszt. püspök ur a következő kinevezéseket eszközölte: Nagy Béla lelkészjelöltet a székelymuzsnai egyházközségbe rendes lelkésznek, Török Mihály fogarasi s. lelkészt a bordosi egyházközségbe rendes lelkésznek, Végh Mihály lelkészjelöltet Olthévízre helyettes lelkésznek. Ideiglenes tanítónői szolgálatra kinevezte: Gálffy Irént Küküllődombóra, Péter Margitot Dicsőszentmártonba, Kendi Erzsébetet Firtosmartonosba.

Udvarhelykörü esperes jelentése szerint Péter Sándor székelymuzsnai lelkész afia december 4-én — nyugalomba vonu'ása miatt — kibucszott egyházközségéből. A kibucszó ünnepre a püspök ur megleghangu méltányló iratot küldött, melyet a gyülekezetben felolvastak. Kívánunk lelkész afiának testi-lelki erőben tölthető nyugalmas éveket a hiv. szolgálat után.

Halálozások. Premysli Lengyel György Udvarhely- és Fogarasmegye volt főispánjának neje sz. kövesdi Boér Erzsébet 1932.

október havában Nagyenyeden 56 éves korában elhunyt. Áhítatos lelkű, Istenben bízó szolgáló leánya volt a mennyei Atyának, buzgó híve unitárius egyházunknak. Lelke találjon üdvösséget.

Özv. Demeter Dénesné sz. Barabás Emma néhai volt karácsonyfalvi papunk özvegye 50 éves korában, özvegysege 19-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Az egyházi közélet terén a D. F. Nőegylet körében tevékeny munkás volt, korai halála nagy veszteség. Emléke legyen áldott!

Nagyajtai Dr. Nyiredy Jenő kir. tanácsos, ny. gazd. akadémiai igazgató, nov. 19-én Budapesten elhalt. Törhetetlen akaraterejű, szíves lelkes munkás tagja volt unitárius egyházunknak. Áldott szeleme virasszon felettünk.

Tordai Ereos Borbély Sándor a váci orsz. siketnéma intézet 34 évig igazgatója, egyh. tanácsos dec. 9-én 66 éves korában Váczott elhunyt. Gyászejelentését ő maga fogalmazta volt meg s ebben többek közt ezt írta: „Egyfelől a kised némaáknak ajkát nyitványtogatta magyar szóra; másfelől pedig a rosszul beszélő nagy magyaroknak nyelvét igazgatta jóra“. Legyen áldott emlékezete!

Csongvay emlékünnepe Maros-Vásárhelyen. Mult hó 9-én délután szép emlékünnepelet tartott az ottani Dávid Ferencz Egylet a tiz éve elhunyt Csongvay Lajos köri és egyházi gondnok emlékének. Az ünnepegen a Kakucs György karnagy vezetése alatti Magyar Iparos Ifjuság Dalkara adott elő alkalmi darabokat. Halmágyi János lelkész-esperes imádkozott, majd Bedő Emma a kiválóan elismert énekesnő énekszama után Fekete Gyula dr. egyleti elnök tartott emlékbeszédet a nemes életű és ugy az egyházi, mint társadalmi életben egyaránt magasivelésű tekintélyt betöltött néhai Csongvay Lajosról. A magvas előadás kitünő jellemzése volt az egyházkör egykori legkiválóbb fiának és szép példaadó buzdítás a mai csüggeteg kor nemzedékének. Bezárót Sárkány Miklósné, a Nőszövetség elnöke mondott.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába május 24-től november 20-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Balogh Miklós Aranyosgyéres, Benedek János Csókfalva, Kedei Sándor Magyarzsákod 1930-ra; István Lajos Marosvásárhely, Fazakas Ferenc Fiátfalva, Unitárius Egyházközség Magyarzsákod, Sándor Gergely és Kovács Lajos Brassó 1931-re; Izsák Domokos Benczéd 1929—1930-ra; Létay József Torda, Pálffy S. Mózes Várfalva, Gyöngyösy Gábor, Teslák Tinka Torda, Nagy Lázár Balázsfalva, özv. Pálffy Jánosné Csegez, Máté Sándor Bágyon, özv. Barabás Jánosné Torockó, Útő Gábor Kálnok, Bőjthe Béláné Felsősfalva, Dávid Ferenc Egylet, Geréb Zsigmond Fiátfalva, ifj. Pál Dénes Magyarzsákod 1932-re; Csegezy Márton Beszterce, Patakfalvi Zsigmond Kolozsvár, Lőrinczy Zsigmond Marosvásárhely, özv. Biró Izsákné Segesvár, Csüdör Béláné Brassó 1931—1932-re; Fülöp Mózes Medgyes, Izsák Abel Rava, Tóth Ferenc, Izsák Domokos Brassó 1930—1931-re; Fülöp Mózes Alsószentmihályfalva 1927—1931-re; Fazakas Olga Kolozs-

vár 1928—1931-re; Ferenczy Sándor Kolozsvár 1930—1932-re; Kovács Lajos Oxford, Brázovay Dezsőné Sarmisegetuza 1933-ra.

Alapítói díjban fizettek: br. Daniel Ferenc Vargyas 500 Leu és Gurát Béláné Kolozsvár 200 Leut.

Kolozsvár, 1932. november 20-án. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

S. O. S.

Mentsetek meg!

Ismeretes segítségül hívó rövidített jelszó a sik tengeren veszedelembe jutott hajók részére.

Mi is segítségért kiáltunk olvasóinkhoz, jóakaróinkhoz

„Unitárius Közlöny“

folyóiratunk megmentése érdekében! Elnyeléssel, megsemmisüléssel fenyeget

az előnemfizetés hulláma.

Az alább felsorolt adatok elhíhetőleg igazolják állításunk valóságát: 900 példányban megy szét folyóiratunk előfizetőinkhez. 75,000 unitáriusból csak 900-nak jár az U. K. Ez elég szomorú statisztika, de ha még hozzávesszük, hogy ennyi előfizető után 73,665 leu hátralék van, akkor megértheti mindenki feljajdulásunkat, aggodalmunkat. Új előfizetőket, a hátralékok beküldését várjuk minden igazi öntudatos unitárius testvérünktől.

Körlevelünket, felhívásunkat szétküldöttük lelkészeinkhez, a D. F. Nőegyletek és ifj. egyletek vezetőihez és felkértük, hogy igyekezzenek megértetni unitárius testvéreinkkel a fenyegető helyzetet s megnyerni jóakarukat, kötelességeik teljesítésére a multra, jelenre és jövőre. Aki 2–3 sőt több évig élvezettel olvasta unitárius szellemet, barátságot, testvéri jóakaratot hirdető ujságunkat, az érezni fogja, hogy fizetési adóját kötelessége leróni. A minket környező veszedelemben a végsőkig kell hogy ragaszkodjunk ezen lelki-szellemi táplálékot adó folyóiratunkhoz!

Minden kézirat Ürmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Lei egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Grafic-Record“ könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Universităţii 8.